

Webinar 5 mei 2021

***Presentatie van de resultaten van de studie
over bemiddelingspraktijken in het kader
van gemeentelijke administratieve sancties***

Sofie Gotelaere, Elodie Schils & Alexia Jonckheere

Overzicht

1. Context van het onderzoek
2. Onderzoeksmethodologie
3. Voornaamste resultaten
 - 3.1. Plaats van het slachtoffer
 - 3.2. Werklast van de actoren
 - 3.3. Professionele relaties tussen de actoren
 - 3.4. Plaats van de politie en de lokale overheden
 - 3.5. De gemengde inbreuken binnen de GAS-procedure
 - 3.6. Extra aandachtspunten
4. Conclusie

1. Context van het onderzoek

Kader van het project

- ▶ Onderzoek uitgevoerd door het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC)
- ▶ Gefinancierd door de POD Maatschappelijke Integratie
- ▶ Uitgevoerd tussen 1 maart en 31 december 2020
- ▶ Twee onderzoeksters, Sofie Gotelaere (NL) en Elodie Schils (FR), onder leiding van A. Jonckheere

1. Context van het onderzoek

Doel van het onderzoek :

- ▶ Opmaken van een stand van zaken van de huidige praktijken met betrekking tot de GAS-bemiddelingsprocedure, de implementatie ervan in het lokale landschap en de evoluties in dit verband
- ▶ Identificatie van de sterke punten van de procedure en de punten waar verbetering mogelijk is

En dit door middel van twee thema's in het bijzonder :

- ▶ Gevolgen van het invoeren van gemengde inbreuken in de GAS-procedure
- ▶ Kwaliteit van de relatie tussen bemiddelaars en sanctionerend ambtenaren

1. Context van het onderzoek

Eerste bevindingen :

1. Weinig wetenschappelijke publicaties die de huidige praktijken belichten (in het bijzonder sinds de wet van 2013)
2. Bemiddelingspraktijken zijn hoofdzakelijk op een administratieve wijze gedocumenteerd ('institutionele bibliografie')
 - ▶ Jaarlijkse activiteitenverslagen van de steden en gemeenten die gesubsidieerd worden door de POD Maatschappelijke Integratie voor de uitvoering van de lokale bemiddeling
 - ▶ De vijfjaarlijkse verslagen over de toepassing van de wet aan de FOD Binnenlandse Zaken en de POD Maatschappelijke Integratie
 - ▶ Andere verslagen: van de provincies, de UCVW en de VVSG, het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, de parlementaire vragen en antwoorden,...
 - ▶ Verschillende studiedagen, waaronder die van de POD Maatschappelijke Integratie

2. Onderzoeksmethodologie

- ▶ Inductieve en alomvattende aanpak
- ▶ Literatuurstudie/contextualisering van het onderzoekskader
- ▶ Aan te vullen document voor lokale bemiddelaars (algemene informatie, contactgegevens, werkgever, werkgebied, gegevens van de sanctionerend ambtenaren waarmee ze samenwerken, statuut) + overeenkomst over onderzoeksactiviteiten
- ▶ Exploratieve interviews (bemiddelaars, sanctionerend ambtenaren, parketmagistraten) N= 17
- ▶ Focusgroepen (onder bemiddelaars en mixte*) N= 4

*Bestaande uit lokale bemiddelaars, sanctionerend ambtenaren, parketmagistraten en politieagenten

3. Voornaamste resultaten

1. Plaats van het slachtoffer

- ▶ Beperkt in het kader van GAS (artikels 12 en 28)
- ▶ Plaats afhankelijk van de behandeling van de inbreuk (strafrechtelijk of administratiefrechtelijk)
- ▶ Geen praktijk van systematische informatieverstrekking aan het slachtoffer (geen wettelijke verplichting)
- ▶ Lokale bemiddeling enige manier om slachtoffer een plaats te geven
- ▶ Vergoeding enkel mogelijk via lokale bemiddeling

Mogelijke werkpunten :

- ▶ Recht op informatie
- ▶ Recht op schadevergoeding

3. Voornaamste resultaten

2. Werklast van de actoren

Bemiddelaars :

- ▶ Afhankelijk van de sanctionerend ambtenaar (bron aanleveren dossiers)
- ▶ Afhankelijk van communicatie/samenwerking/relatie tussen bemiddelaar en sanctionerend ambtenaar
- ▶ Afhankelijk van de waarden/interesses/belangen van de sanctionerend ambtenaar ten opzichte van lokale bemiddeling
- ▶ Afhankelijk van karakteristieken van het dossier (inbreuk, overtreder)
- ▶ Afhankelijk van de oriëntatie van het dossier (goed of slecht)

3. Voornaamste resultaten

2. Werklast van de actoren

Sanctionerend ambtenaren :

- ▶ Afhankelijk van de GAS-PV's die door de vaststellers worden opgesteld (onderbemanning, herstructurering,...)
- ▶ Afhankelijk van de protocolakkoorden voor gemengde inbreuken
- ▶ Afhankelijk van prioriteiten van het beleid (voornamelijk inbreuken op het stilstaan en parkeren)
- ▶ Afhankelijk van menselijke middelen en toewijzing van functies/benoeming van de sanctionerend ambtenaar (cumulatie van functies)

3. Voornaamste resultaten

2. Werklast van de actoren

Parketmagistraten :

- ▶ Afhankelijk van de invoering van de gemengde inbreuken in de GAS-procedure
- ▶ Afhankelijk van een juiste behandeling van dossiers door de sanctionerend ambtenaar
- ▶ Afhankelijk van het beleid inzake het classeren zonder gevolg van bepaalde inbreuken

3. Voornaamste resultaten

2. Werklast van de actoren

Mogelijke werkpunten :

- ▶ Met redenen omklede weigering van dossiers
- ▶ Creatie van een statistische categorie voor foutieve dossiers
- ▶ Inzicht in de dossiers die binnenkomen bij de sanctionerend ambtenaar of classificatie door de bemiddelaars
- ▶ Lijst met inbreuken die automatisch naar de bemiddeling worden doorverwezen

3. Voornaamste resultaten

3. Professionele relatie tussen de actoren

Tussen bemiddelaar en sanctionerend ambtenaar :

- ▶ Factoren die de samenwerking bevorderen :
 - ▶ Geografische nabijheid (informele contacten, zichtbaarheid van de bemiddelaar)
 - ▶ Gedeelde werkvisie/professionele identiteit
 - ▶ Interesse/overtuiging van de sanctionerend ambtenaar in de positieve effecten van de bemiddeling en erkenning van het werk van de bemiddelaar
 - ▶ Professionele relatie (communicatie, vertrouwen)
 - ▶ Regelmatige samenwerkingen

3. Voornaamste resultaten

3. Professionele relatie tussen de actoren

Tussen bemiddelaar en sanctionerend ambtenaar :

- ▶ Factoren die de samenwerking belemmeren :
 - ▶ Gebrek aan tijd/weinig beschikbaarheid (probleem cumulatie functies)
 - ▶ Gebrek aan legitimiteit ten opzichte van de functie van bemiddelaar
 - ▶ Slechte oriëntatie van dossiers
 - ▶ Afhankelijkheid bemiddelaars van de sanctionerend ambtenaar (aanleveren dossiers, structurele organisatie GAS-dienst)
 - ▶ Gebrek aan transparantie met betrekking tot activiteiten sanctionerend ambtenaar

3. Voornaamste resultaten

3. Professionele relatie tussen de actoren

Tussen sanctionerend ambtenaar en parket :

- ▶ Gebrek aan contact/informatie
- ▶ Unilaterale besluitvorming
- ▶ Gebrek aan erkenning statuut van de sanctionerend ambtenaar

3. Voornaamste resultaten

3. Professionele relatie tussen de actoren

Tussen bemiddelaar en parket :

- ▶ Contact bijna onbestaand
- ▶ Gebrek aan bewustzijn rol van lokale bemiddelaars en lokale bemiddelingsproces
- ▶ Soms zelfs onbekend met GAS-wetgeving

3. Voornaamste resultaten

3. Professionele relatie tussen de actoren

Mogelijke werkpunten :

- ▶ Zichtbaarheid functie sanctionerend ambtenaar en bemiddelaar
- ▶ Verbeteren statuut van de actoren
 - ▶ Meer gebruik van provinciale sanctionerend ambtenaar?
 - ▶ Vraag input bemiddelaars en betrek hen bij preventieactiviteiten
- ▶ Verbeteren transparantie van de activiteiten van de sanctionerend ambtenaar (activiteitenverslagen)
- ▶ Bewustmaking actoren ten aanzien van lokale bemiddeling
- ▶ Organiseren communicatie tussen actoren
- ▶ Vaststellen van een gemeenschappelijk beleid voor overlast door de betrokkenheid van andere actoren (wetgever, burgemeester, gemeentelijke medewerkers, vaststellers,...)

3. Voornaamste resultaten

4. Rol politie en lokale overheden

Politie :

- ▶ Vaststellen inbreuken
- ▶ Overdracht essentiële informatie via de GAS-PV's
- ▶ Gevolgen voor de verder verwerking van het dossier
- ▶ Belang van een goede samenwerking met de sanctionerend ambtenaar
- ▶ Informeren van betrokkenen
- ▶ Delen van gegevens slachtoffer en/of getuige (anonimiteit?)
- ▶ Aanwezigheid/deelname aan het bemiddelingsgesprek (politie als slachtoffer, politie als bemiddelaar)
- ▶ Informatie/bewustzijn over bemiddeling
- ▶ Feedback over de opvolging van dossiers

3. Voornaamste resultaten

4. Rol politie en lokale overheden

Mogelijke werkpunten :

- ▶ Verbeteren kwaliteit van de in de PV's geregistreerde informatie
- ▶ Aanmoedigen informatie-uitwisseling tussen politie en sanctionerend ambtenaar/bemiddelaar
- ▶ Regelen van de overdracht van informatie van de politie naar de bemiddelaar
- ▶ Expliciete melding van de wens van getuige/slachtoffer om anoniem te blijven in het PV
- ▶ Correcte informatiefolder voor burgers over GAS-procedure
- ▶ Positie van politie bij de lokale bemiddeling (Deelname? Betrokkenheid?)

3. Voornaamste resultaten

4. Rol politie en lokale overheden

Lokale overheden :

- ▶ Lokale autonomie
- ▶ Aanwijzing sanctionerend ambtenaar
- ▶ Opstellen algemeen politiereglement
- ▶ Protocolakkoord met openbaar ministerie voor gemengde inbreuken
- ▶ Invorderen administratieve boetes
- ▶ Definiëren van het beleid voor de uitvoering van GAS (en bemiddeling)
- ▶ Ondersteuning en monitoring van de gemeenschapsdienst (in de praktijk)
- ▶ Informatie en bewustwording over bemiddeling
- ▶ Deelname aan het bemiddelingsgesprek (via gemeentelijke vertegenwoordigers)

3. Voornaamste resultaten

4. Rol politie en lokale overheden

Mogelijke werkpunten :

- ▶ Minimale samenwerking tussen gemeenten (harmonisatie politiereglement binnen eenzelfde PZ)
- ▶ Bespreking prioriteren begrotingsbeleid van gemeenten en het effect daarvan op alternatieve sancties
- ▶ Gemeenten informeren en sensibiliseren over hun steun/betrokkenheid/organiseren gemeenschapsdienst
- ▶ Ondersteuning bemiddelaars en betrokkenheid bij het lokale preventiebeleid

3. Voornaamste resultaten

5. Gemengde inbreuken binnen de GAS-procedure

Wettelijk kader :

- ▶ Wet van 7 mei en 17 juni 2004
- ▶ Principe *non bis in idem*
- ▶ Protocolakkoorden tussen gemeenten en openbaar ministerie (uitwerking, inhoud, toepassing)

Impact gemengde inbreuken :

- ▶ Verschuiving werklast naar lokale overheden
- ▶ Toename aantal dossiers dat door lokale actoren (sanctionerend ambtenaar, bemiddelaars) moet worden behandeld
- ▶ Keuzen van dossiers -> concrete acties
- ▶ Soms verkeerde oriëntatie van dossiers
- ▶ Periodiek verslag sanctionerend ambtenaar
- ▶ Toename aantal natuurlijke personen slachtoffers binnen de GAS-inbreuken

3. Voornaamste resultaten

5. Gemengde inbreuken binnen de GAS-procedure

Mogelijke werkpunten :

- ▶ Overleg en communicatie tussen openbaar ministerie en gemeenten bij opstellen protocolakkoord
- ▶ Rekening houden met advies betrokken actoren in het kader van de toepassing van deze protocolakkoorden
- ▶ Mogelijkheid tot flexibiliteit en evalueren standaardisering procedure door protocolakkoord
- ▶ Gekende en aanspreekbare contactpunten (sanctionerend ambtenaar en parket)
- ▶ Evaluatie periodiek verslag/opstellen gezamenlijk periodiek verslag sanctionerend ambtenaar en GAS-referentiemagistraat

3. Voornaamste resultaten

6. Extra aandachtspunten

- ▶ Doelstellingen van de wetgeving
- ▶ Opleiding actoren (bemiddelaars, sanctionerend ambtenaar, GAS-referentiemagistraten)
- ▶ Evaluatierapport van de bemiddeling
- ▶ Opleggen administratieve boete na succesvolle bemiddeling
- ▶ Lijst van inbreuken voor lokale bemiddeling

3. Voornaamste resultaten

6. Extra aandachtspunten

Mogelijke werkpunten :

- ▶ Aanpassing en herziening van de opleidingsvereisten voor bemiddelaars en sanctionerend ambtenaren
- ▶ Invoeren van specifieke opleiding voor GAS-referentiemagistraten
- ▶ Opstellen van een gemeenschappelijke deontologie van de bemiddelaar
- ▶ Opstellen van een *code goede praktijken* voor begeleiding van zaken in bemiddeling
- ▶ Voorlichting en bewustmaking van bevolking door middel van verschillende initiatieven (advertenties, radio, TV)
- ▶ Preventiemaatregelen door middel van gerichte acties (bewustmakingscampagnes over afvalsortering,...)

4. Conclusie

- ▶ Voor vragen, opmerkingen, suggesties,... :

alexia.jonckheere@just.fgov.be

- ▶ Directe link naar ons finaal verslag :

https://nicc.fgov.be/upload/publicaties/rapport_45_aj-sac_202101.pdf

Bedankt voor uw aandacht !